

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

P. n. gg. naročnikom!

Danes smo poslali list še vsem naročnikom. Prihodnjo številko pošljemo pa le vsem onim, ki so list vsaj že za preteklo leto plačali. Kdor pa nikakor ne želi biti naročnik, naj vpošlje list nazaj.

Upravništvo.

Shod zaupnikov in občni zbor „Kmečke zveze“ za novomeški okraj.

Takega zborovanja že zdavna ni videla lepa Dolenjska, kot je bil gori označen shod 9. t. m. v Kandiji pri Novem mestu. To ni bilo nikako manifestacijsko zborovanje, ampak shod, ki ga je rodila potreba. Ni je bilo fare, ne občine, da skoro vasi v novomeškem okraju, ki ne bi bila sem poslala številnih zastopnikov. Ako trdimo, da je bilo na shodu okrog 400 samih mož, hočemo s tem reči, da jih več ni moglo iti v obširno Windišerjevo dvorano in da so ostali vsled pomanjkanja prostora morali oditi.

Prvi je poročal dež. poslanec Dular o delovanju deželnega zbora, zlasti o novem cestnem zakonu; potem deželni poslanec Matjašič o novem občinskem volivnem redu, nakar je nastopil burno pozdravljen državni poslanec Evgen Jarc ter podal poročilo o političnem položaju. Zasluga poslancev S. L. S. v drž. zboru je, da ministri in Nemci vsaj vedo, da živimo. Slovenski klub, v zadnjem času pomnožen s 4 hrvatskimi pravaši iz Dalmacije (živijo-klici), si je znal v kratkem času priboriti v drž. zbornici tak ugled, kakor ga nima noben drug klub z enakim številom članov. To je dosegel s svojo odločno, pametno in odkrito politiko. Odločno zavrača nato g. poslanec liberalne poslance, ki so vedno in povsod nasprotovali kmetu koristnim zakonom ter najodločnejše protestira proti liberalni gonji na usmiljene brate v Kandiji, ki niso drugega zagrešili, kot da so pri zadnjih državno-zborskih volitvah izvrševali svojo državljansko pravico in dolžnost. (Burno odobravanje). Ko pojasni še čedno stališče, ki ga zavzemajo liberalci pri lovskega zakonu, 10 milijonskem posojilu in pri draginji, otvori poročevalec debato o gospodarskih potrebah novomeškega okraja, zlasti o cestah in živinoreji. Na podlagi tu izraženih želj in prošnja je šele razvidno, kako silno je bil doslej zanemarjen ta okraj glede cest in potov. Načrt tozadevnega dela v bodoče, kakor se je določil na tem shodu, obstoji bistveno v sledečih točkah:

1.) Preložiti je treba klance Drska-Podturn-Sela-Toplice; Soteska; Strmolje nad Gor. Stražo.

2.) Napraviti je nov železen most na okrajni cesti Bršlin-Gor. Straža čez Temenico, in pospeši naj se gradnja betonskega mostu Vavta vas-Gor. Straža.

3.) Med okrajne ceste naj se uvrste sledeče ceste: občinska cesta Mačkovec-Sela-Bajnof; dovozna cesta mimo kolodvora Gor. Straža, ki se steka potem v okrajno cesto Prečina-Bršlin; občinske ceste v občini Orehovica in Podgrad; cesta v Belocerkev, cesta Češčavas-Zalog-Straža, in iz Bršlina v Bučnovas;

4.) Podpora (subvencija) naj se izposluje za zgradnjo opornega zidu pri cesti blizu prečenske cerkve, za popravo ceste iz Vavtevasi-Drganje selo-Vršna sela, in iz Brusnic v Gabrije. Pred vsem naj se pa na imenovani cesti regulira hudournik Gospodična. Ko bo ta urejen, naj se imenovana cesta uvrsti med okrajne ceste. V občini Šmihel-Stopiče naj se še da podporo za vzdrževanje poti Volavče-Vrh-Gor. in Dol. Mraševo-Vel. in Mal. Podljuben.

5.) Razbremeniti je občino Brusnice od poprave in vzdrževanja ceste, ki pelje od drž. ceste čez Otočice, ker ista za imenovano občino nima pravega interesa.

6.) Napraviti je brod med vasmí občine Šmihel-Stopiče, ležečimi ob dolnji obali Krke, in med Št. Petrom, ter zgraditi na obeh straneh dovozno cesto. Istotako je silno potreben tudi brod med Prečino in občino Šmihel-Stopiče.

7.) Prošnja Mirnopečanov glede ondotnih cest naj se kolikor mogoče hitro reši. — To je v velikih obrisih načrt, ki vpije po skorajšnji rešitvi. Gospodje poslanci so obljubili, da bodo njega izpeljavo z vsemi močmi podpirali.

Ravnatelj g. Rohrman je nato pričujoče kmetovalce opozoril na veliko nevarnost, ki preti našemu okraju od goveje kuge na gobcu in parkljih ter jih pozival, naj ne zanemarjajo škropljenje trt z galico.

Potem se je vršil občni zbor „Kmečke zveze“. — Načelnik g. Apè, dasi bolehen na telesu, a čil na duhu, je prisrčno pozdravil navzoče člane „Zveze“.

Tajniško poročilo, ki ga je podal tajnik g. Fröhlich, omenja uspehov, ki jih je dosegla Zveza v prvih dveh letih svojega obstoja. Potom raznih shodov in poučnih predavanj je delala za gospodarsko in politično izobrazbo kmečkega ljudstva, njena zasluga je, da sta se otvorila gospodinjstva šola in trgovski tečaj v Šmihelu p. N. m., da se je ustanovila živinorejska zadruga. — Prejšnji tajnik g. Tomc je v tem obziru bil v vedni pismeni in ustmeni zvezi z merodajnimi činitelji. Če pa še ni storila toliko, kakor bi bilo želeli, je vzrok ta, ker smo njen pomen premalo poznali. Odslej mora biti „Kmečka zveza“ središče vsemu gospodarskemu in političnemu delu. Geslo nam bodi: Vsak kmetovalec bodi član „Zveze“.

Blagajnik g. kanonik Žlogar poda na to blagajniško poročilo, ter koncem predlaga in utemelji sledeče resolucije:

1.) Mnogoštevilno obiskani shod „Kmečke zveze za novomeški sodni okraj“ izraža svoje zadovoljstvo o poročilu g. državnega poslanca Evg. Jarca, odobruje postopanje poslancev „Slovenskega kluba“ v jesenskem zasedanju ter se nada, da bodo tudi v prihodnje vzdržali ugled slovenske delegacije na Dunaju.

2.) Shod s posebnim veseljem pozdravlja ustop dalmatinskih pravašev v „Slovenski klub“ kot prvo etapo za uresničevanje jugoslovanskega vprašanja v Avstriji. Hrvatsko-slovenska vzajemnost naj se kaže v praktičnem delu za razvoj naših južnih zanemarenih dežel.

3.) Shod z zadovoljstvom vzame na znanje poročilo naših deželnih poslancev gg. Dularja in Matjašiča, izreka poslancem „Slovenskega kluba“ zahvalo za dosedanje požrtvovalnost, jih pozivlja, naj vstrajajo v izvajanju programa S. L. S. ter naj se osobito zavzamejo za prepotrebne melioracije naše zanemarjene Dolenjske.

4.) Shod pozivlja poslance S. L. S., da z vso energijo pri ministerev urgirajo pričetek gradbenih del belokranjske železnice, oziroma nadaljne zveze z Dalmacijo. (Med tem je že razpisan polit. obhod itd. Glej „Gosp. drobtine“. Uredn.) — Vse resolucije so bile enoglasno z glasnim navdušenjem sprejete.

Volitev novega odbora se je izvršila po vskliku. Za načelnika je bil izvoljen posestnik Fr. Vrtačič iz Žihovega sela, podnačelnik je župan Jos. Zorc, tajnik kaplan Fröhlich, blagajnik kanonik Žlogar, odborniki so posestniki: Špendal iz Biške vasi, Kastelic iz Št. Jošta, Bojanc iz Št. Petra, Beg iz Gornjih Sušic, Medved iz Krke, in župan Vintar iz Prečine.

Revizorja sta župnik Zakrajšek iz Vavtevasi in posestnik Ape iz Kandije. Sklenilo se je, da se imenujejo po vseh občinah glavni zaupniki, ki imajo skupaj z glavnim odborom K. Z. redne seje vsak prvi ponedeljek v mesecu. Tudi naj se organizirajo odseki K. Z. Omenjamo še, da je shod pozdravil vrli župan občine Šmihel-Stopiče g. Jos. Zorc. Novoizvoljeni predsednik Vrtačič

se zahvali za izvolitev z obljubo, da hoče po svojih močeh pospeševati prospeh kmetijskega stanu.

Dvoje je pokazal ta krasno uspeli shod. Velike gospodarske potrebe novomeškega okraja in pa neomajano zvestobo do S. L. S. In v tem drugem vidimo jamstvo boljših dni za našo Dolenjsko.

Gospodarstvo.

Nemška detelja in umetna gnojila.

Nemška detelja daje po naših krajih posebno važno krmo. Ne le da nam bogato rodi, nam daje tudi izvrstno krmo, enako dobro in tečno za molzno kakor tudi za drugo goved in za konje. Velika njena prednost tiči tudi v tem, da se proti suši tako dobro upira, veliko bolj kakor travniki ali druge detelje. Glede nemške detelje lahko trdimo, da nam daje sploh lepše pridelke kakor travniki in da je prav temu dejstvu in pa njeni trpežnosti pripisati, ako se pri nas in po drugih krajih, kjer manjka travnikov, primeroma tako lahko in dobro izhaja s pridelovanjem krme na njivah. Nemška detelja bi nam pa lahko dajala še boljše košnje, ako bi ji redno in zadostno gnojili. Žal, da se na to stran tako rado greši. Nemška detelja bi nam ne le po več let trpela, ampak ona bi nam tudi boljše košnje dajala, ako bi ji redno gnojili. Pri nemški detelji je pomisliti, da vzamemo s 4 ali 5 košnjami prav tečne krme veliko redilne moči iz zemlje. Da nam v tej svoji rodovitosti prehitro ne opesha, bi jo morali vsako leto gnojiti. Na ta način bi nam dlje časa trpela in dajala bi nam še boljše košnje kakor dosedaj. In te povzdigniti, je naša naloga, če hočemo pri živinoreji več vspeha.

Gnojiti ji pa moramo z umetnimi gnojili. Hlevski gnoj in gnojica nista za njo. S hlevskim gnojem naj se gnoji le pred setvijo, potem pa ne, ker pri naglavnem gnojenju pospešuje hlevski gnoj le rast trave in plevela, ki škodujeta detelji, če se vmes prikažeta. Nemška detelja potrebuje drugih gnojil. Njej je treba Tomasove žlindre in kalijeve soli ali pa rudninskega superfosfata in kalijeve soli. To so gnojila za nemško deteljo. S Tomasovo žlindro in kajnitom ali kalijevo soljo je gnojiti na jesen ali pa po zimi, po tanjki sneženi odeji, spomladi je pa bolje, če potrosimo superfosfat in kalijevo sol. Na vsak način je pa treba tudi kalijevih gnojil, toraj kajnita ali kalijeve soli, ker potrebuje nemška detelja tudi mnogo kalija. Kdor ima dosti pepela, naj vzame pa pepela namesto kalijeve soli. Pri gnojenju nemške detelje z umetnimi gnojili je tudi važno, da vzamemo zadostno ali bolje rečeno pravo množino umetnih gnojil. V naših razmerah se priporoča, da vzamemo za 1 oralo po 300 kg Tomasove žlindre in 100 kg kalijeve soli. Stroški za tako gnojenje znašajo okolu 38 do 40 K, kar se izplača z bogatejšimi pridelki, ki jih dobimo vsled takega gnojenja, če je lucerna dosti gosta. Kjer je lucerna že opesala in redka, tam je pomoč manj izdatna. — Začnimo tedaj tudi pri nas z rednim gnojenjem nemške detelje in kmalo se prepričamo, da smo pravo zadeli.

—r—

Zakaj in kako skopljemo drevesno jamo?

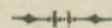
Vsak kmetovalec ve, da je treba zemljo v vinogradu, na polju in v vrtu rahljati, da kaj prida pridelja. Nobeni gospodinji ne pride na misel, saditi sadike v slabo zrahljano zemljo ali pa celo v celino. Pri saditvi sadnega drevja pa še vidimo dandanes, da izkopljejo nekateri gospodarji komaj toliko jamo, da stlačijo za silo v njo korenine drevesca. Pozneje se pa čudijo, da ne raste drevje,

ki so ga dobili od kmetijske družbe ali pa iz kake drevesnice. Ravno tako, kakor ne uspevajo korenine vinske trte, ali pa korenine drugih kmetijskih rastlin v celini, tako zahtevajo prerahljano zemljo tudi korenine sadnega drevja. — Za vinsko trto rigolamo svet. Pri drevju seveda tega navadno ne storimo, ker pridejo drevesca predalet narazen. Zrahljati pa je treba pri saditvi drevja vsaj tisti prostor, ki ga preprežejo korenine v mladosti drevesa, takrat ko je drevesu treba najkrepkejšega razvoja. Drevesce, ki se bode v prvih letih lepo in krepko razvilo, bode tudi pozneje redno in obilo rodilo ter prinašalo lep in dragocen sad. Drevesce pa, ki zaostane v mladosti, se bode vedno le zanikerno razvijalo.

Zemljo za sadno drevesce pa zrahljamo s tem, da skopljemo pred saditvijo jamo. Širja kot se ta jama skoplje, dalj časa rastejo korenine v rahli zemlji in bolj bo drevo uspevalo. Na mladem drevesu se pozna pozneje takoj, kedaj je koreninam prerahljane zemlje zmanjkalo in kedaj se začnejo v celini razvijati. Slabša in težja je zemlja, bolj se to pozna. Zaradi tega je treba skopati v slabi zemlji kolikor mogoče široke jame. Širokost jame bodi 1 m 20 cm do 1½ m za jablane, hruške, orehe in sploh za večje drevje. Za češplje zadostuje 1 meter široka jama. Mnogokje je tudi razširjena napačna misel, da je treba izkopati prav globoko jamo. V taki jami se razvijejo sicer korenine začetkom izborna; ker pa poiščejo najraje rahlo zemljo, se tako zwabijo v globočino, kjer jim primanjkuje kmalu zraku in hrane, drevo pa ustavi vsled tega svojo rast. Drevesna jama, ki je 40—50 cm globoka, zadostuje popolnoma. Bolje je delati širje jame namesto preglobokih. V dobri zemlji se dela globokejša jama kot v slabi, manj rodovitni. Dno jame, ki smo jo skopali, vedno zrahljamo; pustimo pa to zemljo v jami ležati.

Pri kopanju jame je treba tudi zemljo ločiti. Zgornja rodovitna plast pride posebej na eno stran jame, srednja plast pride na drugo stran in spodnja mrtvica pa zopet posebej. Jame skopljemo najbolje v jeseni, ali pa sedaj po zimi, da še zemlja prezebe. Seveda je treba pustiti radi tega jamo odprto. Pri tej priliki je tudi preudariti, v kateri razdalji da se drevje sadi. Pri nas se sadi navadno pregosto. Komaj je drevje nekoliko dorastlo in prične roditi, že ovira ena krona drugo. Jablane in hruške se sade 8—10 m, češplje pa 6 m narazen. Da ta razdalja ni pretirana, nam dokaže takoj pogled na starejše krepko drevo.

R. Zdolšek.

Politični pregled.

Novo ministrstvo je imenovano dne 9. januarja in naslednji dan zaprišeženo. Sestavljeno je tako: ministrski predsednik baron Bienerth (star), notranji minister dr. Maks grof Wickenburg (nov), domobranski minister fml. Frid. Georgi (star), naučni minister grof Stürgkh (star), trg. minister dr. Rihard Weiskirchner (star), justični minister dr. Hochenburger (star), delavski minister Karol Marek (nov), fin. minister dr. Robert Meyer (nov), železniški minister dr. Stanislav Glabinski (nov), poljedelski minister baron Widmann (nov), poljski minister rojak dr. vitez Zaleski (nov). Mesti nemškega in češkega ministra nista zasedeni. Tako je vseh 5 prejšnjih in 6 novih ministrov.

Dne 17. jan. se je sešel državni zbor. Predstavila se je nova Bienertova vlada. Ko so ministri vstopili, se je začelo veliko vpitje. Na vlado so kričali češki in nemški radikalci. Ko se je vpitje pleglo, začne govoriti Bienert, ki povdarja, da bo njegova vlada nepristranska. Nato našteva razne vladne načrte, ki so: do 15. febr. mora biti rešena bančna predloga; nadalje dovoljeni novinci, da se bodo nabori lahko vršili že v sušcu; rešila se bo laška pravna fakulteta in državni proračun; pozneje se reši socialno zavarovanje, krošnjarski zakon, zakon proti nalezljivim

boleznim, preuredba železniške uprave itd. Bienert je delil obljube na levo in desno. Čehi in nemški radikali so predlagali, naj se o ministrovem predlogu začne razprava. Proti predlogu so glasovali: nemški liberalci in krščanski socialci, socialisti in Poljaki. Za predlog pa so bili: Čehi, Jugoslovani, Rusini in radikali Nemci. Predlog je propadel. Naši poslanci so stavili dve interpelaciji radi razpusta polit. in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, in radi ljudskega štetja, pri katerem se Slovincem gode velike krivice.

Nato se je začela proračunska razprava, pri kateri stranke izražajo svoje stališče proti vladi. Nemci, Poljaki in Italijani so zdaj nositelji nove vlade; vendar ona nima še zanesljive večine.

„Slovenski klub“ se je zadnji teden obširno bavil s parlamentarnim položajem. Vsled postopanja Čehov ob zadnji krizi, se je razbila „Slovanska Jednota“. „Slovenski klub“ ima torej proste roke na vse strani. Razpravljaj je, kako mu je postopati v danih razmerah. Dr. Krek se je izjavil za politiko proste roke, dr. Korošec pa za strogo opozicijo proti vladi, katera tako kruto postopa proti obmejnim Slovincem — osobito še zdaj ob ljudskem štetju. Dr. Gregorčič in Fon sta za milejši način opozicije ter ožji stik s Čehi. Dalmatinski pravaši za strogo opozicijo, ker vlada prezira potrebe hrvatskega ljudstva. Sklenilo se je, da klubova komisija izdela predloge, po katerih se bo ravnati, ako jih klub odobri.

Čehi spregledavajo, da ni bilo primerno, ker so neke intrige razbile „Slovansko Jednoto“. Dela se na to, da se čemprej reorganizira. „Slovenski klub“ se je v kritičnih dneh žrtvoval za Čeha, nadeja se, da bodo oni vrnili milo za drago. — Gotovo je, da se vladni sistem ne bo spremenil, dokler ne bodo Slovani nastopali bolj enotno.

Ker tudi mej Poljaki ni jedinstva in so v njihovem klubu razne struje, so si po odstopu dr. Glabinskega, ki je postal minister, izbrali za načelnika dr. Lazarskija, ki ne pripada nobeni stranki. Žal, da Poljaki, narbrž iz strahu pred Rusini, preveč podpirajo Nemce. Vsled tega Slovani ne morejo priti do mero-dajnega upliva.

Češki namestnik je postal grof Franc Thun, vodja konservativnih čeških veleposestnikov. Prevzel je nalogo, da dožene spravo mej Čehi in Nemci na Češkem. Ako se mu to posreči, presuče se tudi notranja politika avstrijska.

Delegacije bodo nadaljevale zborovanje od dne 31. januarja in do sušca meseca rešile skupne potrebščine radi vojaštva in mornarice.

Na Koroškem se je pričelo silno zatiranje Slovencev. C. kr. predsednik baron Hein je izdal odlok na knezoškofijstvo, naj ono skrbi, da se bo verouk tudi mej Slovenci poučeval v učenem jeziku dotične šole. Ker pa Slovenci nimajo čisto slovenskih šol, bi se torej moral poučevati v nemščini. Kakor javlja „Mir“, se slovenska duhovščina ne bo držala tega ukaza, ampak gesla: „Zgodi se volja Kristova ne pa volja Heinovala!“ — Drugo nasilstvo je povzročil predsednik, ker je razpustil „pol. in gospodarsko društvo“, katero je zasebno štel naše slovensko ljudstvo. Sicer pa časniki poročajo, da so kar navprek zapisavali slovenske uslužbence za Nemce. Bati se je, da so morda polovico Slovencev upisali za Nemce.

Kakor na Koroškem, tako števeni komisariji postopajo po obmejnih krajih, na Štajarskem, Goriškem, Tržaškem in po Istri. V Gorici in po Trstu so bili mnogi shodi, ki so pozivljali vlado, naj odstavi take krivične komisarije ter sama nepristransko izvrši štetje. — Slovanski poslanci bodo gotovo ropotali v državnem zboru, ker vlada drugače govori in obljubljuje, a nasprotno dela.

Ogrski in avstrijski skupni ministri so se zadnje dni posvetovali glede preosnove vojaškega kazenskega postopanja. — Listi pišejo, da odstopi sedanji šef generalnega štaba pl. Hoetzen-dorf, njegov naslednik bo baje general Schemua.

Hrvatski in bosanski sabor sta se sešla zopet dne 23. januarja.

Italija poviša za svojo mornarico izdatke za 20 milijonov lir na leto. Do l. 1914 se morajo zgraditi 4 narnovejše bojne ladije (dreadnoughti).

Rusija se kar ne more iznebiti novih odkritij o velikih sleparijah ob zadnji rusko-japonski vojski. Knjeginja Lobanov je kot načelnica dobrodelnega društva poneverila mnogo milijonov rubljev. Živela je zelo razkošno.

Na Portugalskem še zmirom vre. Štrajkajo železničarji, pridružujejo se jim delavci po plinarnah, elektrarnah in drugih tovarnah. Reservisti se pozivu k vojakom nočejo pokoriti. Mno-

žice zahtevajo nove volitve za parlament, katere republikanska vlada zavlačuje, ker se boji monarhične struje.

Na francoskega ministrskega predsednika Brianda je 17. jan. v zbornici streljal iz revolverja neki Gisolle, a ga ni zadel.

Papežev nuncij na Dunaju nadškof Di Belmonte je odpoklican, se že poslovil od cesarja ter se mu zahvalil za visoko odlikovanje. — Naslednik je Aleksander Bavonna. doslej nuncij v Braziliji.

Na Angleškem hočejo ustavo zelo premeniti ter posebno omejiti zastarele pravice lordske zbornice.

Rumunski parlament je razpuščen, razpisane so nove volitve koncem februarja.

V Arabiji se razni glavarji vzdigujejo zoper Turke, kateri pošiljajo tja mnogo vojaštva.

Na Japonskem so 26 zarotnikov zoper cesarsko rodbino obsodili na smrt. Francoski anarhisti protestirajo zoper usmrtenje teh zarotnikov. Kaj pa da, oni moré, a njih se ne smé!?

Zabavi in pouku.

Potovanje v sv. deželo.

Sp. dr. J. Marinko.

Najimennitniši kraji v Jeruzalemu.

(Dalje.)

Da se je z Gospodom Jezusom to kruto mučenje res tu godilo, spričuje razun ustnega izročila frančiškan, prej nemški inženir, ki je tu kopal in določno našel nekdanji s kamenjem tlakani prostor „lithostratos“ ali „Gabatho“, ki ga imenuje sveti evangelij.

Kateri verni kristijan bi ne bil ginjen na tem kraju? Kedo ne bi hvaležno izdihnil: „Torej tukaj, o moj Jezus, si prelivaval pod udarci svojo kri, tukaj si nosil trnjevo krono, tukaj so ti naložili težki križ!“ — Da, težko se ločimo od tega kraja, vendar hitimo dalje po cesti.

Blizu vrat sv. Štefana na levi je precej velika, znamenita cerkev sv. Ane. Trdi se, da sta sv. Joahim in Ana, roditelja blažene device Marije, tu stanovala; da je bila torej tudi naša nebeška kraljica tu rojena. In res se kaže na desni strani nekoliko pod zemljo kraj — altar, — kjer je baje Marija zagledala luč sveta. Mogoče. Drugi namreč trdijo, da je bila Marija rojena v Galileji v mestu Soforis ali kakor nekateri mislijo, v Nazaretu samem. Pa bodisi tako ali drugače, gotovo je, da so Marijini starši vsaj gotov čas tukaj bivali, da je torej kot otrok brezdvomno todi hodila; vsaj imamo dosti dokazov, da se stara poročila glede na kraje v tem svetem mestu sploh ne motijo. Zato sem tudi jaz z velicim spoštovanjem in svetimi čustvi stopal po teh tleh proseč nebeško našo mater, naj me ne pozabi, ki vsaj želim v svoji človeški slabosti, da bi jo ljubil in spodobno častil.

Pri terti cerkvi je napravil slavni francoski kardinal Lavigerie, nadškof v mestu Kartago v severni Afriki velik zavod za tako zvane bele očete, ki imajo namen delati zlasti za zedinjenje razkolnih Grkov ter izgojevati duhovne za zedinjenje pa misijonarje za srednjo Afriko. Službo božjo v tej cerkvi opravljajo v grškem obredu.

Še drug znamenit kraj smo obiskali prav zraven te cerkve — Bezeto ali ovčjo kópel, v kateri je Gospod ozdravil 38letnega bolnika. Sveto pismo nam o njem sledeče pripoveduje:

V Jeruzalemu je ovčja kópel, katera se po hebrejsko imenuje Betezda in je imela pet lop. V teh je ležala velika množica bolnih, slepih, kruljevih, suhournih, ki so čakali plivkanja vode. Zakaj angelj Gospodov je ob časih prišel v kopel in voda je plivkala. In kedor je po plivkanju vode prvi v kopel stopil, je ozdravel, katerokoli bolezen je imel. Bil je pa neki človek tam, kateri je bil 38 let bolan. Ko je Jezus videl tega ležati in je vedel, da je že veliko časa tak, mu je rekel: „Hočeš ozdravljen biti?“ — Bolnik mu je odgovoril: „Gospod nimam človeka, da bi me v kopel dejal, zakaj predno jaz pridem, drugi pred menoj vanjo stopi!“ Jezus mu reče: „Vstani in hodi!“ Bil je zdrav.

Voda se še dandanes vidi precej globoko; ali do nje se pride po strmih kamnitih stopnicah. Šel sem notri in poskusil vodo, ki je pa jako slaba.

Kedo ne vidi, da je ta kópel bila predpoda sv. krsta? Kadar se je voda gibala, je ozdravel prvi, ki je vanjo stopil — bodisi od katerekoli bolezni telesne; ko plivka voda pri oblišanju, ozdravi krščenca od vsake bolezni — dušne. Zato sem se tudi jaz tu posebno živo spominjal milosti sv. krsta ter hvalil Gospoda,

da je postavil ta zakrament, ki nas očisti dá cerkvi — pa tudi nebesom, ako le sami resno hočemo.

Med tem ogledovanjem in premišljevanjem se je bližala tretja ura koncu; zato sva hitela na nasprotno stran na dvorišče turške vojašnice, kjer je prva postaja sv. križvega pota, kajti ta vojašnica je na kraju nekdanjega gradú Antonija, v kateri je bival rimski oblastnik Poncij Pilat, ki je obsodil našega Gospoda.

Križevi pot vsakdo pozna v svoji domači cerkvi. Toda pravi križevi pot — via dolorosa, pot bolečin — je tisti, po katerem je hodil naš Odrešenik obložen s križem od hiše Pilatove do Kalvarije.

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Adlešiče. Kdor še ni poznal naših liberalcev, se je v zadnjem času lahko prepričal o njihovem podlem počenjanju. V doseg svojih namenov se ne ustrašijo ni laži ni obrekovanja. To kaže tudi slučaj Jureta Požeka iz Gorenjec. „Slovenski Dom“, ki pač ne zasluži tega imena, je pisal, da je omenjeni posestnik po navodilu fajmoštrov vzel Bojančanu Radojčicu glasovnico in jo popravil, da so k temu Požeka zapejali duhovski gospodje, in če bo P. obsojen, o čemur ni dvoma, potem naj se zahvali za kaznen župniku Šašlju . . . No, in kako se je zadeva končala? Dne 5. januarija je stal Jure Požek pred okrožnim sodiščem v Novem mestu. Obravnava je pokazala, da Požek ni storil nič kaznivega, ampak le to, kar ga je Radojčič sam prosil, kakor so to priče dokazale. Požek je bil se ve oproščen. A Radojčič bi bil prišel v preiskavo radi krive prisege, če bi ga sodišče ne spoznalo za slaboumnega. Tacega moža so se poslužili liberalci, da bi poštenjaka Požeka, ki je tudi občinski odbornik, spravili v nesrečo. Kedaj in kje so torej duhovski gospodje učili slepariti Jureta Požeka, kedaj je hotel osobito naš g. župnik zapejati koga v nepostavno dejanje? — S takim počenjanjem se morajo liberalci pristuditi vsakemu trezno mislečemu človeku. S takim lažnjivim pisarjenjem le nečast in krivico delajo naši župniji, katero je uprav sedanji župnik povzdignil, da slovi ne samo med belokranjskimi sosedi, ampak tudi po drugih krajih. Kdo ne ve, da je g. Šašelj vzdignil narodni zaklad in ga kot „Bisernice“ že v dveh knjižicah predložil slovenskemu svetu v zabavo in občudovanje? . . . — Ta mož obhaja prav ta mesec svojo 25. letnico, kar pastiruje v naši župniji. Vsak faran, ki brez predsodka opazuje njegovo delovanje, mora priznati, da je mnogo storil za prepoved naše fare. Oglejte si cerkve, kapelice in znamenja po naši župniji, ali ne spričujejo, da jo vodi umen pastir? Dasi naš kraj ni bogat na časnem imetju, pa je bogat v radodarnosti po svojih močeh. In če g. župnik ni dobil doma dovolj darov, obrnil se je do rojakov celo v daljni Ameriki. Njegovi dopisi v Am. Slovencu so privabili lepe darove za našo župnijo. Revežu in faranom v potrebah in stiskah rad prihiti na pomoč — a po načelu, da ne ve levica, kar je storila desnica. Dobremu pastirju farani želé še mnogo mnogo let!

Kmetijski tečaji, ki jih je priredil deželni odbor od 6. do 8. januarija, so bili dobro obiskani. Ljudje zdaj vidijo, kdo se poteguje tudi za njih gospodarski napredek . . . — Poseben gost nas je obiskal. Priklatil se je divji prasec ali mrjasec, o sv. 3. kraljih so ga sledili celo v vasi Bedenj, potem je prenočil v hosti „Lesina“. Prišel je sem najbrž iz „Bukovlja“. Odšel je proti Gribljam.

Iz Ambrusa. Kdo bi si mislil? Toliko imajo ljudje denarja za pijačo, zlasti za nesrečno žganje, a kadar se gre pa za naročitev kakega dobrega časopisa ali pa za dobro knjigo, ima pa denar vse drugačno vrednost. Ko bi bili ljudje le za tretjino tako varčni pri pijači kot so pri naročevanju dobrega berila, pa bi ne bilo treba se seliti v Ameriko. Pri nas smo mislili, da bomo to leto napredovali, pa bomo morali biti zadovoljni, ako ne bomo nazadovali. Vrli Dolenjci! Naročite si dobrih časopisov in jih pridno berite. Brez teh ni treba misliti na napredek. — Naše k. sl. izobraž. društvo je priredilo na sv. Štefana dan gledališko predstavo. Fantje so igrali igro: „Pastirji in Kralji“, dekleta pa „Jeza nad petelinom“. Obe igri sta dosegli najboljši vspeh. Zasluga zato gre največ g. učitelju Fr. Kavčiču in g. učiteljici M. Hirschmann. Prvi je narisal prav lepo in zastonj, lične kulise za oder. Gospodična pa kot glavna činiteljica za celo prireditel, zlasti pa kot igralka zasluži največje priznanje. Nič ni lepšega, kakor da učiteljstvo dela in živi za ljudstvo. Ljudstvo pa tudi ve, komu ima biti hvaležno. — Pri nas imamo zelo hud mrz 18. stopinj. Preti nam pomankanje vode. Veselimo se novega vodovoda. Toda godilo se nam bo menda tako kot Belokranjem

za železnico. Toda kaj čemo. Imamo vsaj upanje. (Ne bojte se; belokranjska železnica in vaš vodovod sta zagotovljena. Uredn.)

Sempeter. Prav lepo se je začelo razvijati naše društveno življenje. Ni še dolgo, kar je ustanovljeno izobraževalno društvo, in že šteje lepo število članov, ki se zanimajo za društvo in njegove napredek. Posebno moramo pohvaliti naše mladeniče, ki so se v predstavi na „Betlehemskih poljanah“, 8. t. m. pokazali izborni igralci. Le tako naprej! Izobrazba je do sreče pot — nevednež se povsod potiska v kot.

Višnja Gora. Občinski zastop v Dednem Dolu je imenoval svojega župana g. Mihaela Omahen častnim občanom ob 25. letnici njegovega nepretrganega županovanja ter mu je poklonil krasno diplomo. Na mnoga leta. — Zadnje zborovanje železničarske „Prometne Zveze“ je počastil tudi državni poslanec komerčni svetnik Povše ter je v lepem govoru pojasnil našim železničarjem, kako so se slovenski poslanci trudili za opravičene zahteve železničnih uslužbencev. G. Medved si je pridobil največ zaslug za našo podružnico ob dolejski progi. Pač bi bilo železi, da vsi železničarji pristopijo k Prometni Zvezi.

Shod železničarjev v Višnji Gori. Občni zbor plačilnice „Prometne zveze“ (s sedežem v Zatičini), ki se je vršil 8. t. m. pri g. Omahnu v Višnji Gori, je jasno pokazal, da železničarji dolejske proge niso več v množini v socialno-demokratskem taboru, ampak veliko število njih, na občem zboru jih je bilo krog 70, stoji neomajano med četami krščansko-socialne „Prometne zveze“. Vseh krščansko-socialnih železničarjev na dolejski progi je 77. Shod železničarjev v Višnji gori je podal popolnoma drugo sliko o železničarju, kot jo podajajo socialnodemokratski. Na teh vidimo ljudi, kateri ne žele družega, kot izsesavati „manjše“ podložne, kateri se na račun tujih članov sami dobro mastijo, kateri veliko vpijejo, ne store pa za člane ničesar. Da se sliši o njih, da so to in to blagajno defraudirali, ni nič novega; kaj družega niti člani niso pričakovali o njih. Nekaj družega smo videli na shodu „Prometne zveze“. Predsednik plačilnice g. Medved iz Zatičine, je podal natančen račun do zadnjega vinarja, in kar je bilo najlepše, remuneracijo, ki jo ima za delo, je odklonil in predlagal, da naj se porabi za slučajne podpore potrebnim članom. Železničarji, kje najdete med sociji take moze, ki bi delali tako za druge? Zborovanja se je udeležil tudi g. komerčni svetnik drž. in. dež. poslanec Povše, ki je v poldrugouro trajajočem govoru pojasnil zbranim železničarjem, kaj in kako dela S. L. S. v korist zatiranemu železničarju. Železničarje opozarjamo o tem velevažnem govoru, v katerem se jasno vidi skrb naših poslancev za železničarske sloje, na „Našo Moč“, ki ravno v teh številkah prinaša natančno poročilo o tem shodu, kar bo gotovo zanimalo vse ob dolejski progi.

Višnja gora. Na semnju na dan sv. Neže je opazil živino-zdravnik krog 10. ure dopoldne na nekem volu znake bolezni na parkljih. Takoj so orožniki razgnali živino in kupce iz sejmišča in prepovedali vsak prevoz živine ven iz okraja. Zopet nov udarec za našega kmeta; ta prepoved zna veljati do pomladi. Samo danes je čakalo na kolodvoru 17 vagonov, ki bi vozili živino, toda šli so vsi prazni nazaj, živina pa nazaj v hleve.

Iz Opatije. Vaš čislani list naj blagovoli sporočiti nekoliko o častnem dnevu vrlega dolejskega rojaka, ki je že par desetletij zvest naročnik Dol. Novic. Pretekli teden je namreč obhajal svojo 70. letnico g. Janez Štrucelj, c. kr. upok. sudb. podvornik. Rojen je bil na Otavcu, črnomaljske fare. V družbi svoje 5 let mlajše soproge, svojih otrok, zeta in neveste in peterih vnukov je veselo sprovedel ta dan. V 35. letih tukajšnjega bivanja si je pridobil veliko prijateljev in znancev, ki ga zelo čislajo. G. Štrucelj je bil 38 let v državni službi. L. 1866 se je vdeležil vojske na Laškem in bil kot podčastnik v naši zmagoslavni bitki pri Kustoci, pozneje je bil s svojim oddelkom poslan na sever proti Prusom. Skozi 19 let je tukaj uslužben pri glavni banki Block et Co., kjer ga radi njegove natančnosti in zvestobe zelo cenijo. Ker mu je Bog dal ljubo zdravje, ves čas svojega službovanja ni še niti ene ure zamudil. Bog ohrani vrlega rojaka še na mnoga leta!

Domače in ptuje novice.

Tržaški škof. — Dne 20. jan. je dospela v Ljubljano uradna vest, da je presvitli cesar imenoval gospoda Andreja Karlina, stolnega kanonika v Ljubljani, tržaško-koperskim škofom. Novi škof Andrej Karlin je bil rojen 15. nov. 1827 v Stari Loki na Gorenjskem. Študiral je v Ljubljani gimnazijo in bogoslovje. Posvečen v duhovnika je bil 27. julija 1880. Kot kaplan je služboval

visoki cerkveni dostojanstvenik v Smledniku, v Št. Juriju pri Kranju in pri sv. Jakobu v Ljubljani do leta 1890, ko je odpoval v Rim v „Animo“ študirat pravo. V Rimu je ostal do leta 1892, ko je bil promoviran za doktorja obojega prava, nakar se je vrnil v svojo domovino. V Ljubljani je bil gosp. dr. Andrej Karlin imenovan za prefekta v Alojzijevišču do leta 1894, ko je postal gimnazijski katehet in profesor. Leta 1900 je bil dr. Andrej Karlin imenovan za kanonika; od leta 1905 do leta 1910 je pa bil sedanji tržaški škof ravnatelj „Alozijevišča.“ — Častitamo, da je tržaška škofija dobila vrlega moža za svojega pastirja. Bog blagoslovi njega in njegovo ljudstvo!

Imenovanje — Veleučeni gosp. dr. Ante Bauer je imenovan nadbiskup — koadjutor s pravico nasledstva po nadb. dr. Posiloviću v Zagrebu. Dr. Bauer slovi kot učenjak in ugleden svečenik. Znan je kot prijatelj Slovincem, katere rad obiskuje.

Osebnostna vest. Imenovan je dosedanjim suplent tukajšnje gimnazije g. dr. Milan Šerko za gimn. učitelja.

Poslanec Jarc contra Rozman. Dne 18. jan. se je vršila pri tukajšnjem okrajnem sodišču obravnava radi razžaljenja časti. G. Rozman je namreč v nekem plakatu, ki ga je c. kr. okr. glavarstvo konfisciralo, trdil, da g. Jarc ni resnice govoril, ko je kot kandidat na shodu mej drugim dejal: da gre primarij dr. Defranceschi zaradi Novomeščanov stran. Sodišče je g. Rozmana oprostilo, ker tožitelj ni doprinesel dokaza o njegovi krivdi. Tožiteljev zastopnik dr. Rozina je uložil priziv.

Deželni odbor razpisuje do 3. februarja službo okrožnega zdravnik v Novem mestu. Ta zdravnik bo ob enem primarij v bolnici Usmiljenih bratov v Kandiji, za kar se določi dogovorno s konventom in deželnim odborom še posebna plača.

Železniška konferenca v Gradcu je bila 14. jan. Naš dež. glavar pl. Šuklje je naprosil štajerski deželni odbor, naj bi podpiral železnični program naše dežele. Vsled tega so se oni dan posvetovali zastopniki obeh dež. odborov; našemu glavarju se je posrečilo, da je pridobil štajerske člane za naše železnične načrte.

V Črnomlju je umrl 12. jan. ondotni trgovec in posestnik Karol Müller. N. p. v m.!

Dunaj šteje 2.004.291 civilnih in 26.543 vojaških bivalcev, vkup 2.030.834 oseb. Tako je zdaj šesto svetovno mesto in sicer: London, New York, Pariz, Berlin, Chicago, Dunaj.

Predpušno veselico v hotelu Jacaz priredi odbor rokodelskih pomočnikov dne 12. svečana. Sodeluje tudi meščanske garde godba na lok.

Rokodelsko društvo je priredilo dne 22. jan. v svojem domu zgodovinsko žaloigro „Garcia Moreno.“ Predstava je zadovoljila mnogobrojno občinstvo, ki je vstrajalo v kljub predolgim presledkom med posameznimi dejanji. Igrali so kaj spretno, odlikoval se je posebno predsednik Moreno s svojim sinčkom Gabrielitom. Ginljivo je bilo mej njima posebno — slovo zvečer pred umorom. — Take igre so prava šola za izobraževanje ljudstva. Take predstavljajte, pa bote imeli vselej polno dvorano.

„Slovenski Straži“ je Kolinska tovarna za kavino primes v korist obmejnim Slovincem, izročila en tisoč kron. Slovenske gospodinje kupujte to primes.

Zrakoplovec Rusjan, rodod goriški Slovenec, se je bil po srečnem poletu v Zagrebu o pravoslavnem Božiču podal v Beligrad. Vkljub neugodnemu vetru je poskusil vzlet ter plul proti Savi in nazaj — a tu je nasproten veter letalni stroj prevrnil in treščil na tla ob belgrajski trdnjavi, kjer je Rusjan mrtev obležal. — Beligrad je prevzela splošna žalost in občno sočutje s ponesrečenim izumiteljem. Bil je pokopan na občinske stroške, med ogromno vdeležbo vseh slojev. Postavijo mu na grobu in kraju njegove nesreče dostojen spomenik. Slava njegovemu spominu!

Shodi S. L. S. na Dolenjskem. Dne 15. januarja so bili kar trije shodi. V Trebnjem ga je sklicala „Kmečka Zveza.“ Tu je poročal dr. Lampe o političnem položaju in o delu S. L. S. Ker liberalci raznašajo neresnice čez kmečke denarne zavode in bi radi tako odvrgli pozornost od svojega poloma, pojasni zadevo glavne posojilnice v Ljubljani, pri kateri naši zavodi niso nič prizadeti. G. Vehovec, župan iz Žužemberka se predstavi kot kandidat za deželni zbor, ki je bil soglasno sprejet. — Poslanec Hladnik je poročal o živinoreji in drugih za kmete koristnih zakonih. — G. Oblak pa je opisal delovanje kmečke Zveze.

Mnogoštevilno je bil obiskan shod v Radečah pri Zid. Mostu. Poročal je dež. odbornik dr. Zajec. Draginje ne odpravi argentinsko meso nego le povzdiga domače živinoreje. Država deli podporo le zadrugam, na Kranjsko bo prišlo okrog 133.000 K, za upeljavo

boljše pasme. Opozarja na vodno moč memotekoče Save za električne naprave. — Priporoča tudi kandidaturo župana Yehovca, ki jo shod soglasno odobri. — Tretji shod je bil v Črnomlju, kjer so se zbrali zaupniki iz vseh občin okrog Črnomlja. Poročala sta poslanca prof. Jarc in Matjašič o delovanju S. L. S. Vršil se je razgovor o prometnih in gospodarskih potrebah črnomeljske okolice, kar se polagoma vse izvrši. — Dne 22. januarja pa je bil shod v Metliki, na katerem so poročali deželni glavar pl. Šuklje in dež. poslanec Matjašič. O tem prihodnjič.

Odbor „slovenskega lovskega društva“ priredi dne 1. febr. v Narodnem domu v Ljubljani lovsko predpušno veselico. Namen te zabave je združiti slovenske lovce in njih prijatelje ob zaključku lovske sezone v zabavni družbi. Saj je to prva prireditve slovenskih lovcev v slovenski metropoli, ki strme za tem, da pridobi lovstvo čimveč simpatij tudi širšega občinstva, osobito pa, da se omogoči stik slovenskih lovcev.

Velik dobrotnik. Umrl je na Dunaju podmaršal Gjuro Čanič, rodoljubljen Hrvat, ki je poklonil družbi sv. C. in M. za Istro svoto 25.000 K. Ime darovalčeve se je smelo razglasiti šele po njegovi smrti.

Štetje. Novo mesto šteje po dovršenem štetju 2404 prebivalcev.

Izkopine. V Orehku, Stopiške župnije, so našli pri rigolanju 25 človeških okostnjakov, poleg katerih je bilo nekoliko bronastih spon in bronast četverkotni amulet z urezanim Jezusovim imenom. Najdene stvari so se poslale deželnemu muzeju v Ljubljano.

Strelne vaje se bodo vršile na srednjih šolah. V Novem mestu bo poučeval nadporočnik Arko od 27. pešpolka. Pomagali bodo tudi podčastniki.

• **Moška bolnica v Kandiji.** Pred par dnevi je pisec teh vrstic prejel XVII. letno poročilo tega človekoljubnega zavoda č. Usmiljenih bratov. Primerno je, da Vaš list nekoliko posname iz obširnega izvešča, iz česar bodo čitatelji razvideli, kaka dobrota je ta bolnica za našo dolenjsko stran. Prvi pregled našteva bolezni v 20. razdelkih. Seznamek operacij izkaže tekom l. 1910 vkup 590, od teh bolnikov je bilo ozdravljenih 565, zboljšanih 22, umrli so le 3. Iz tega se razvidi velika spretnost gg. zdravnikov; pa je tudi bodrilo za bolnike, da se jim zaupljivo izroče. Splošni pregled pa izkaže: Ostalo je koncem leta 1909 93 bolnikov. Sprejetih je bilo leta 1910 1643 bolnikov. Skupaj 1736 bolnikov. Od 1736 tekom leta 1910 oskrbovanih bolnikov je zapustilo bolnico: Ozdravljenih 1088, zboljšanih 399, neozdravljenih 129, umrlo 46, skupaj 1662. V oskrbovanju ostalo koncem l. 1910 74 bolnikov. Na vsakega bolnika pride 1839 oskrbovalnih dni. Povprečno je bilo vsak dan 87 bolnikov v oskrbovanju. Število oskrbovalnih dni vseh bolnikov znaša 31.939. Od odpuščenih 1662 bolnikov je bilo glede vere 1632 rimo-katolikov, 25 grko-katolikov, protestantov 2, orijentalcev 3. Za brezplačno odstranitev slabih zob, kakor tudi za obvezo ran, oglasilo se je vsak dan mnogo bolnikov. Bolniki, ki hočejo biti sprejeti v bolnico, morajo prinesiti s seboj potrebne listine. Neozdravljivih bolnikov in onemoglih starčkov se ne more sprejemati, ker so prostori v bolnici vedno prenapolnjeni. Po noči se sprejemajo le ponesrečenci in pa oni, ki nenadoma nevarno obolé. Po poklicu so bili zastopani skoro vsi možki stanovi, največ je bilo posestnikov oz. njih sinov, namreč 778, potem dninarjev in pomožnih delavcev 151, gojencev in učencev 150, rokodelcev in njihov učencev 125, gostincev 116. — Po domovini največ Kranjcev, in sicer Dolenjcev 1313. — Konvent je dobil največ podpore pri dež. zboru kranjskem, pri kranjski hranilnici in pri duhovščini. Ker je l. 1910 z dozidanjem 2. nadstropja bilo veliko stroškov, bodo č. bratje morali potrkati na dobrodelna srca. Pisec meni, naj bi posebno bolniki-posestniki v zahvalo bolj izdatno podprli to bolnico, da se bo čem prej mogla rešiti dolgov. Da si bratje od nobenega bolnika kaj ne zahtevajo, vendar je vsakemu jasno, da naj, če mogoče, vsaj nekoliko podari. S tem skaže hvaležnost za zadobljeno zdravje in podpira trpečega sobrata. — Pristavek uredn.: Poroča se nam, da bo 26. januarja ob enajstih blagoslovljenje prenovljene bolnice.

Gospodarske drobtine.

— **Zadružni tečaj na Grmu** priredi ravnateljstvo kmetijske šole od 6. do 11. februarja tl. Pouk bo vsak dan od 9. do 11. dopoldne in od 2. do 4. popoldne. Na sporedu tečaja so sledeča

predavanja: Važnost kmetijskega združništva. Različne vrste kmetijskih zadrug in njih naloga. Uredba in poslovanje živinorejskih zadrug, mlekarskih zadrug in vinarskih zadrug. Važnost, uredba in poslovanje denarnih zadrug. Zadržno knjigovodstvo s praktičnim izgledom. — Kedor se želi tečaja udeležiti, naj se oglasi po dopisnici pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu. Podpore potrebni vnanji udeleženci dobe plačano železnično vožnjo do Novega mesta in za hrano in prenočišče po 2 K na dan.

— **Kmetijsko šolo na Grmu in gospodinjski tečaj v Šmihelu** je v soboto 21. tm. obiskal in nadziraval deželni glavar, dvorni svetnik pl. Šuklje. Dopoldne je pregledal gospod deželni glavar uredbo gospodinjkega tečaja v Šmihelu in prisostvoval praktičnemu pouku gojenk, popoldne je pa ogledal nove naprave na kmetijski šoli na Grmu in nadziral praktično delo učencev. Na obeh zavodih se je gospod deželni glavar pohvalno izrazil o lepem napredku, kar beležimo z veseljem.

— **Živinorejski in mlekarski tečaj** priredi ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu v torek in sredo, dne 14. in 15. febr. t. l. Namen tečaja je izboljšanje kravje reje v zvezi z mlekarstvom. Na sporedu so naslednja predavanja: V torek, dne 14. februarja. Od 2. do 4. popoldne: Vrednost kravje reje. Odbiranje molznih krav. Raba krav za plemo. Krmljenje krav. Strežba molznih krav. Molža. Stroški kravje reje. — V sredo, dne 15. februarja. Od 9. do 11. dopoldne: Prodaja mleka. Ravnanje z mlekom. Lastnosti mleka. Napake in pomanjkljivosti mleka. Mlečna posoda. Popoldne od 2. do 4.: Prodaja smetane in presnega masla. Oddajanje in razpošiljanje presnega masla. Gospodarski pomen mlekarskih zadrug. Pouk se pojasnjuje s praktičnim razkazovanjem. Tečaj je namenjen našim gospodarjem in gospodinjam in je želeli, da se ga mnogoštevilno udeleže tudi naše gospodinje in kmetska dekleta. Kdor se želi udeležiti, naj se priklasi po dopisnici ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu. Oddaljenim udeležencem plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za hrano.

— **Oddaja sadnega drevja.** Podpisana podružnica naznanja svojim p. n. udom, da dobe iz podružnične drevesnice brezplačno po štiri sadna drevesa. Čez to število jih morejo dobiti udje proti plačilu 70 h za drevo. Neudje morejo dobiti drevesa po 1 K v tem slučaju, če bi podružnični udje ne vzeli vseh za oddajo določenih dreves. Drevje je izredno lepo in močno in pocepljeno z najpripravljenimi vrstami za Dolenjsko. Naročila se sprejemajo do 28. februarja 1911. — Kmetijska podružnica v Novem mestu, dne 16. februarja 1911. V. Rohrman, načelnik.

— **Vabilo k občenemu zboru kmetijske podružnice v Novem mestu**, ki bo v ponedeljek, dne 20. februarja t. l. ob dveh popoldne v društvenem prostoru (v hiši g. Jakšeta v Novem mestu). Spored: 1. Poročilo o delovanju podružnice. 2. Poročilo o računih. 3. Volitev enega odbornika. 4. Predlogi za občni zbor v Ljubljani. 5. Slučajnosti. 6. O pomenu in uredbi mlekarske zadruge za novomeško okolico. Poročevalec ravnatelj V. Rohrman. Opomnja: Če ob zgoraj določenem času ne pride zadosti udov, se bo občni zbor vršil pol ure pozneje z istim sporedom, ne glede na število navzočih. Novo mesto, dne 16. febr. 1911. V. Rohrman načelnik.

— **Kmetijski tečaj** priredi deželni odbor 29. in 30. januarja 1911 v šolskem poslopu v Škocjanu. — Spored: V nedeljo, 29. januarja po prvi sv. maši: Pašništvo. Praščereja. Predava ravnatelj kmetijske šole na Grmu g. Vilj. Rohrman. Isti dan po popoldanski službi božji: O kmečkih gospodarskih zadrugah: Predava deželni zadružni komisar dr. Lovro Pogačnik. — V ponedeljek 30. januarja od 9. ure dopoldne dalje: Sadjarstvo. Predava deželni sadjarski instruktor Martin Humeck. Isti dan popoldne od 2. ure dalje: Vinarstvo in kletarstvo. Predava c. kr. vinarski nadzornik Boh. Skalicky. Kmetovalci! Udeležite se v lastno korist tečaja.

— **Naročilo na modro galico** sprejema kmetijska podružnica novomeška do 15. februarja tl. Modra galica se bo oddajala v celih vrečah po 50 in 100 kg in je treba vsako naročitev zaratati z 10 K. Prosimo županstvo, da gredo našim vinogradnikom kakor v prejšnjih letih tudi letos na roko.

— **Umetna gnojila za vinograde.** Naši vinogradi so lansko leto močno trpeli vsled peronospor in toče. Trsje je tako oslabiljeno, da mu je treba z gnojenjem pomagati. Kdor ima dosti hlevskega gnoja in komposta, naj ga vozi tudi v vinograde. Sicer je pa nujna potreba, da gnojimo vinograde z umetnimi gnojili. Opozorjamo že danes na to naše vinogradnike, prihodnjic jim pa natančneje povemo, kako je treba gnojiti z umetnimi gnojili. —

— **Pri gnojenju sadnega drevja** ne smemo, kakor se to še vedno po nekd godi, gnojiti pri deblu drevesa. Hrano usrkavajo le najdrobnejše, takozvane lasne koreninice. Take lasne

koreninice nahajamo le po koncih korenin. Pri deblu na debelih koreninah jih ni. Jasno pa je, da moramo gnoj spraviti tje, kjer so te drobne korenine in to je: pod kap krone. Če gnojimo pri deblu, ne bode gnoj drevesu mnogo koristil.

— **Pokladanje zdrobljenih kosti kokošim.** Kokoši potrebujejo apna za napravo jajčjih lupin. Če hočemo, da bodo pridno nesle, je treba, da dobe dosti apna v sè. Poleti ga iščejo in dobe dosti v pesku in na zidu. Prav zelo se priporoča, da jim pokladamo v ta namen kosti, ki se morajo seveda zdrobiti. Da se lahko zdrobe, jih je treba najprej v krušni peči dobro posušiti in potem stolči v možnarju.

— **Za napredek kranjske dežele.** Kranjski deželni odbor se je lotil z veliko pridnostjo melioračnega dela. V dveh letih se je zdaj več zgradilo, kakor prej v dvajsetih, in ni dežele, katere stavbeni urad bi imel v delu primeroma tolikih in tako raznovrstnih del. Kar se je skozi desetletja zamudilo, to se zdaj popravlja. Je pa tudi skrajni čas, kajti ravno silno izseljevanje ljudstva iz dežele nam priča, da je treba novega gospodarskega življenja. Poleg zadružne ljudske organizacije pa gospodarsko življenje najbolj povzdignejo javna dela, ako so izvršena po pravem načrtu in ako dajo ljudstvu pomoči v najbolj perečih potrebah. Zboljšajo se gospodarske in prometne razmere in nov zaslužek pride v deželo. Med taka dela spadajo ceste in mostovi, vodovodi, izsuševanje in namakanje zemljišč, uravnava rek in hudo-urnikov itd. V deželnem odboru se sestavlja program za izvršitev teh del in za dela, ki bi prišla v doglednem času do izvršitve, je deželni stavbeni nadsvetnik Klinar proračunal stroške na približno 38 milijonov kron. Med temi deli je obsežena že celotna vodna preskrba za Suho Krajino in za notranjski Kras. Tako obsežno delovanje pa mora biti zakonito urejeno. Ne more se sklepati in denar najemati od slučaja do slučaja, ampak treba je poleg tehničnega programa tudi finančnega programa in stalno ureditev gospodarstva z melioračnimi denarji. Zato je kranjski deželni zbor sklenil dvoje: Najprej je določil kot deželni prispevek za te melioračne zgradbe vsoto 10 milijonov kron, ki se morajo nabaviti potom posojila in se porabijo tekom let po napredku zgradb. Potem je pa sklenil obširnejši melioračni zakon, ki določa upravo melioračnega zaklada in gospodarstvo z denarji, ki se stekajo v ta namen. Oba ta zakona pa nista še dobila Najvišjega potrjenja. Na poti skozi razna ministrstva sta se ustavila. Temu se ni čuditi, kajti ta melioračni zakon, ki ustvarja stalni melioračni deželni zaklad, ima tudi za državo veliko važnost. — Najprej so prizadete po tem zakonu tudi državne finance, zlasti etat poljedelskega ministrstva. Kajti po sedaj veljavnem ključu prispeva za gotove vrste melioracij država v izredno visoki meri.

Če torej dá dežela deset milijonov, se pravi to, da bo dobila Kranjska od države za te namene še mnogo več. Dalje se pričakuje v bližnji bodočnosti saniranje deželnih financ. Vlada zato zadržuje najemanje posojil in vpliva na to, da bi dežela svoje izdatke omejila. Vsled jako nerednega gospodarstva v nekaterih kronovinah je pa tudi nastalo neko nezaupanje do deželnih uprav, ki nam škoduje. Na Kranjskem je deželno gospodarstvo urejeno in bo prišlo v ravnotežje, ko mu država prepusti dohodke, katere zahtevamo iz naslova: saniranje deželnih financ. Drugače je v drugih deželah, ki izkušajo zamašiti ogromne primanjkljaje v tekočem gospodarstvu s tem, da porabljajo vse na razpolago jim stoječe fonde. Tega se pri nas ni bati, a splošna mizerija deželnih financ tudi nam škoduje. V taki družbi smo. Ne moremo pomagati. Kranjski melioračni zakon je pa tudi nekaj novega. Nobena dežela še ni tako natančno uredila svojega gradbenega delovanja. Tu smo Kranjci zopet enkrat prvi. Ta zakon torej ustvarja neki preudic in bo postal vzor tudi za druge dežele, ki nas bodo posnemale. In to je glavni vzrok, zakaj se je centralna vlada obotavljala pritrditi našim zahtevam in predložiti zakon v Najvišje potrjenje. Tudi je vladalo nesoglasje med zastopniki raznih ministrstev, kateri so izkušali uveljaviti pri tem vprašanju svoja različna stališča. Navadnim uradnim potom bi bilo lahko trajalo še nekaj let, preden bi mi prišli do melioračnega zakona. Posledice za kranjsko deželo bi bile jako kvarne, kajti vse tako nadežno pričeto delo bi se ustavilo. Ta gordiški voz je pa presekala dež. glavar pl. Šuklje, ki se mu je posrečilo doseči interministerielno konferenco, pri kateri se je doseglo soglasje med deželnim zastopom in med prizadetimi ministrstvi. Ko je deželni glavar z. ministrom Bilinskim in Haerdltom dogovoril glavna določila, so se sešli referenti k skupni seji, pri kateri se je določilo besedilo zakona, katero se predloži deželnemu zboru. Ta konferenca se je vršila v finančnem ministrstvu 5. januarja. Kranjsko deželo so zastopali glavar pl. Šuklje, dr. Lampe in rav-

natelj Zamida, finančno ministrstvo sekcijski načelnik baron Engel in ministerialni svetnik Lopurzanski, za druga ministrstva so bili navzoči ministerialni svetniki Deutsch, Lašič, Davy. Po štiriurnem posvetovanju, pri katerem se je obravnavalo o vsakem stavku besedila, se je dosegel sporazum. V materialnem oziru so bile sprejete vse zahteve deželnih zastopnikov.

— **Za belokranjsko železnico** je c. kr. deželna vlada — razun železničnih delov od km 3 560 do 5 526 in km 47 520 do 49 500, ki jih je zaradi dosege stavbnoekonomičnih koristi še dalje proučevati — določila politični obhod, razlastilno razpravo in razpravo zaradi požarnovarnih naprav na torek, 7. dan februarja 1911 in na naslednje dni s pristavkom, da se komisija snide dne 7. februarja 1911 ob 9. uri dopoldne na kolodvoru v Rudolfovem. Komisija prične obhod v kat. občini Rudolfovo in ga bo, kakor se bo delo odsekalo, nadaljevala in končala v katastralnih občinah Rudolfovo, Kandija, Gotna vas, Stranska vas, Lakonica, Dobin dol, Altsag, Pribišje, Semič, Kot, Petrova vas, Talč vrh, Črnomelj, Gradac, Vinj vrh, Dobravice in Metlika. Uradno poslovanje bo dne 7. februarja v katastralni občini Rudolfovo; dalje prevedoma dne 8. februarja v katastralnih občinah Kandija in Gotna vas; dne 9. februarja v katastralni občini Stranska vas; dne 10. februarja v katastralni občini Lakonica; dne 11. februarja v katastralni občini Dobin dol in dne 13. febr. v katastralni občini Altsag. Potem bo uradno potovanje za 8 dni prenehalo ter se nadaljevalo in končalo dne 22. februarja ob 10. dopoldne v katastralni občini Pribišje; dne 23. februarja v katastralni občini Semič in Kot; dne 24. februarja v katastralni občini Petrova vas; dne 25. februarja v katastralni občini Talč vrh; dne 27. februarja (v ponedeljek) v katastralni občini Črnomelj; dne 28. februarja v katastralni občini Gradac; dne 1. marca v katastralni občini Vinj vrh; dne 2. marca v katastralni občini Dobravice in dne 3. marca v katastralni občini Metlika. Podrobni načrt se more vpogledati pri okrajnih glavarstvih Rudolfovo, oziroma Črnomelj, načrti o odkupu zemljišč in o požarnovarnih napravah pa so razgrnjeni na vpogled pri občinskih uradih Rudolfovo, št. Mihiel-Stopiče, Toplice, Črmošnjice, oziroma Semič, Kot, Petrova vas, Talč vrh, Črnomelj, Gradac, Vinj vrh, Podzemelj in Metlika v roku, ki ga razglasita zgoraj omenjeni glavarstvi. Omenja se, da se bo pri političnem obhodu pretresalo tudi doslej še odprto vprašanje, kje naj bi stal kolodvor v Metliki. Od političnega obhoda in od razlastilne razprave ostanejo razun zgoraj navedenih železničnih delov tudi še izključeni: dovozna cesta do tunelskega inštalacijskega prostora na severni strani semiškega tunela v km 20²/₃, dalje projektirana preložitve okrajne ceste ravnotam in naposled naprava za preskrbo z vodo poleg potokov, zadnja pa samo v toliko, kolikor je je komisija že pri političnem obhodu dne 13. julija 1910 obhodila. O tem se obveščajo udeleženci s pristavkom, da jim je dano na prosto voljo, morebitne ugovore vložiti pri c. kr. okr. glavarstvu v Rudolfovem, oziroma Črnomlju. Gradnja se prične baje julija meseca.

Raznoterosti.

Književnost. Kartografični zavod Freytag & Berndt na Dunaju VII. je dal na svetlo Prometni zemljevid Avstro-Ogrske za l. 1911. Cena 240 K, na platnu 5 K. Zemljevid je zelo praktično sestavljen ter kaže vse postaje železnic, pošt in morskih luk. Razne barve kažejo lastnike prometnih podjetij. Na Hrvatskem so imena pravilno pisana po hrvatsko, a po Cislajtani se košatijo še bolj nemška. Dok nimamo svojega zemljevida, se lahko poslužujejo tega pisarne, gostilne, podjetja in posamniki.

Loterijske številke.

TRST, 14. januarja	60	28	70	26	57
GRADEC, 21. januarja	78	49	64	25	20

Dr. Trenz

se je preselil iz Draškovca v Novo mesto v lastno hišo št. 233 nad mlinom ter

ordinira vsak dan dopoldne razven nedelj. — Ob nedeljah pa ordinira v Draškovcu pri št. Jerneju.

18-2-1

Dražbeni oklic.

E 844/10
8E 850/10
7E 818/10
5

Dne 31. januarja 1911 dopoldne bo pri tej sodnji v izbi št. 6 dražba zemljišč in sicer:

a) ob 10. uri vlož. št. 223 k. o. Herinjavas, obstoječega iz vinograda parc. št. 975/1.

Ob 11. uri pa: b) vlož. št. 1364 in 1004 k. o. Cerovec, od katerih obstoji prvo iz hiše (nekdanja grajska zidanica) pod Gorjancem, hleva, vinograda, 2 travnikov, 1 njive, 2 pašnikov in 1 gozdne parcele, drugo pa iz gozdne parcele št. 3369/304 nad glažuto pod Gorjancem; c) vlož. št. 519 k. o. Žalovce, obstoječega iz gozda parc. št. 588/179 „v Vrteh“.

Nepremičninam je določena vrednost ad a) 300 K, ad b): 1) vlož. št. 1364 = 6660 K; 2) vlož. št. 1004 = 700 K, ad c) 800 K.

Najmanjši ponudek, pod katerim se ne bo prodalo, pa znaša: ad a) 200 K, ad b) 1) 4440 K, ad b) 2) 467 K, ad c) 534 K.

Dražbene pogoje in listine, tičeče se teh nepremičnin, zamorejo tisti, ki žele kupiti, pri tem sodišču, v izbi št. 5 med opravnimi urami pregledati.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. II.,

dne 14. grudnia 1911.

19

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Ne I 15/11
2

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Rudolfovem je po prošnji lastnika Karola Fischer-ja, posestnika v Kandiji, na prodaj na javni dražbi sledeča nepremičnina, za katero se je ustanovila izključna cena in sicer:

1.) Posestvo vlož. št. 703 kat. obč. Kandija, 5 minut oddaljeno od novomeškega mostu pri glavni cesti proti Grmu (Kmetijska šola), obstoječo iz nove „Vile“ in sicer iz 7 sob, 2 kuhinji s čumnat, 1 kopalnico in 3 kleti v vrednosti 12.800 K, ter

2.) iz vrta parc. št. 332/6, večinoma že rigolan, kakih 1000 m² v vrednosti 2850 K, skupaj za 15.650 K.

Dražba se bode vršila dne 16. februarja 1911 dopoldne ob 10. uri pri g. dr. Albinu Pozniku, c. kr. notarju kot sodnemu komisarju v Rudolfovem. Ponudbe pod izključno ceno se ne sprejmo.

Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno.

Dražbeno izkupilo je plačati na tak način, da prevzame zdražitelj vse vknjižene tirjatve in ostanek skupila v 4 obrokih tekem enega leta.

Dražbene pogoje je mogoče upogledati pri g. dr. Albinu Pozniku, c. kr. notarju v Rudolfovem.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,

dne 20. januarja 1911.

23

Izjava.

20

Ker sem po krivem obdolžila Marijo Kolarič da mi je drva ukradla in zraven še svojega g. Ivana Petriča na laž postavila, obžalujem svojo obsodbo in se jima zahvaljujem, da sta od tožbe odstopila.

Neža Sajovec — Rudolfovo.

K. Rozman,

stanujoča pri g. Murnu v Novem mestu, se uljudno priporoča sl. občinstvu v izgotavljanje novega in jako lepo popravilo starega perila.

22

Izjava.

24

Podpisano načelstvo izjavlja, da ni v nobeni zvezi s propadlo „Glavno posojilnico v Ljubljani“.

Kandija, dne 23. januarja 1911.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico,
reg. zadruga z neomejeno zavezo.

Ivan Appe l. r., načelnik. Jos. Zure l. r., podnačelnik in župan.

Posestvo (pol grunta)

obstoječe s hiše v dva konca, v vsakem po dve sobi, vsega družega gospodarskega poslopja, njiv, hoste, vinograda in dveh kozolcev, enega treh štantov, drugega 4 štante (dopler). Vse je radi požara popolnoma novo in hiša z zarezano opeko krita.

Več pove Jože Mesojedec na Krki št. 7. 21-3-1

Ivan Kuntara, : tapetnik in dekoratnik :
v Šmihelu pri Rudolfovem
se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. Za naročilo zadostuje dopisnica. 15-23-1

Radi preselitve se odda dobro idoča

prodajalna

s špecerijo in galanterijo takoj v najem. Ob enem se sprejme dečka poštenih staršev kot vajenca v mesarski in gostilničarski obrt.

Več pove upravnistvo Dol. Novic.

17-2-1

Hiša z vsem gospodarskim poslopjem

pripravna za gostilno, in z vrtom, njivo za 5 mernikov posetve in gozdom, je takoj iz proste roke na prodaj. Vse je v prav dobrem stanu. — Več pove Pavel Haider, peršutar v Rudolfovem.

16

300^m suhih bukovih drv

in sicer vsakemu Novomeščanu na dom postavljene po K 6-40 za meter, proda gospod Ivan Vintar, Straža; manj kot 3 metre se ne odda.

14-0-1

Stavbišče.

Okolo 26.000 metrov ali 5 oralov veliko zemljišče, jako pravno za stavbe, poleg katerega teče vodovod, je na prodaj skupaj ali pa tudi parcelirano v Kandiji pri Rudolfovem. Ako kupec plača le eno tretjino, ostanek po dogovoru. — Več pove Anton Jacaz v Rudolfovem, pri katerem se dobijo tudi pristna in zanesljiva istrska vina.

275-3-3

Pozor Živinorejci!

Naznanjam tem potom, da imam že več let v zalogi Barthel-novo klajno apno garantirano 40—42%, katerega prodajam

à 1 klg	0-36 v
5 " naenkrat à 1 klg	0-32 "
25 " " " 1 "	0-28 "
50 " " " 1 "	0-25 "

tako da se dobi primerno ceneje kakor naravnost iz Dunaja, ker pri malih naročilih blaga voznina preveč zdraži. — Ravno tako imam tudi vedno v zalogi „Mastin“ kot priznано najboljši za prasičjorejo. — 1 zavoje 50 v, 5 zavojev naenkrat 2 kroni. — Poštna naročila se točno izvršijo.

J. Picek,

9-10-2

poprej A. Pauser, Novomesto — velika zaloga železnine in špecerije.

Parna opekarna v Zalogu (Breitenau)

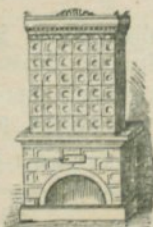
ima vedno v zalogi

2-0-2

najboljši in najceneji opeko vsake vrste.

Naročila in vprašanja sprejema oskrbnistvo graščine Zalog (Breitenau) pri Rudolfovem.

Izdelovalnica peči in glinastih izdelkov na Drski pri Novem mestu.

4-12-2

Ljubomir Orlando se vladno priporočuje slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela — Specijalist za popravila slabo postavljenih peči in štedilnikov.

Solidno delo in triletno jamstvo.

Izdajatelj in založnik Urban Horvat.

Odgovorni urednik Anton Žlogar.

Tisk J. Krajecnasl.

Kathreiner Kneippova sladna kava

služi zaradi svojih nedosežnih vrlin vsak dan na milijone ljudem. Edina prava družinska kava! Po ceni in zdrava.

Kupite če imate:

Kašalj

hripavost, katar in zasliženje, oslovski

in dušljivi kašelj nič družega, kakor fino dišeče:

Kaiserjeve prsne karamele s „tremi smrekami“.

5900 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Zavoje 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev.

Dobi se v lekarnah: Bergmann Josip, Novo mesto; Andrijanič Novo mesto.

1-18-2

DVE SOBI

270

(oziroma tri) pripravi za pisarno z razgledom na Glavni trg se takoj oddaste pri Ljudovik-u Ferlič-u v Novem mestu.

Ravno tam se tudi sprejme učenec, ki ima veselje do mesarske obrti; dobi hrano, prosto stanovanje in plačo.

Nova vila v Kandiji pri Novem mestu

oddaljena 5 minut od Novega mesta, ki obsega 7 sob, 2 kuhinji s čumnato, 1 kopalnico, 3 kleti ter zraven vrt kakih 1000 m², se prodaja pod ugodnimi pogoji eventuelno se odda v najem s 1. marcem t. l. Naslov pove upravnistvo „Dolenjskih Novic“.

(13-2-2)

Iz proste roke se prodaja vinograd v Trški gori

274-3-3 na novo zasajen. Zraven spada zidanica in vsa priprava. — Več se izve pri lastniku Jožefu Osolnik — Novo mesto št. 131.